UNIVERZITET U SARAJEV - FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS (II ciklus studija)

Odsjek	Komparativna književnost i informacijske nauke				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Prostor i vrijeme u književnosti				
Šifra/kod	FIL KOI 415	Status (obavezni ili izborni)	Izborni	ECTS	4
				NPP 2025/2026.	
Ciklus studija	II.	Semestar	I.	Ak. godina	2026/2027.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski/srpski/hrvatski				
Nastavnik	Ime i prezime	Edin Pobrić			
	Kontakt podaci	Kabinet:55 E-mail:edin,pobri@gmail.com Telefon:	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija.	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 2; seminar 1 vježbe				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Problem ugla gledanja same „stvarnosti“ u odnosu na poimanje prostora-vremena, odnos fikcije i stvarnosti, biološko – kosmološko – psihološko vrijeme, strijela vremana, zakoni termodinamike i entropija, filozofija i vrijeme, kognitivna teorija i prostor, poetika prostora kroz različite književne žanrove, hronotop i njegovi oblici u književnosti, odnos kauzalnosti i kontingencije kroz historiju književnosti, žanrovska problematika književnosti i hronotop, vrijeme u epu i prostor u avanturističkom romanu, eshatologija i vrijeme. Na osnovu analize vremena i prostora adekvatno interpretirati književna djela.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj predmeta je upoznavanje studenata s pojmovima *prostora* i *vremena* ali i pojmom *prostoravremena* kroz različite naučne i humanističke discipline. Rasvjetljavanjem ovih fenomena naznačila bi se njihova uloga u književnim djelima, posebno izražena kroz različite književne žanrove i različita historijska i kulturološka podneblja. Nauka i književnost imaju nekoliko dodirnih tačaka kad je u pitanju vrijeme i prostor. Jedna od njih je „putovanje“. Ako je tačno da je, kako to potcrtava savremena fizika putem statičke teorije o vremenu-prostoru, vrijeme poput prostora, logika stvari govori da se mogu posjećivati druga vremena kao što se posjećuju druga mjesta. Na isti način kako pojedini gradovi postoje, ali ne na istom mjestu, tako prošlost, sadašnjost i budućnost postoje, ali ne u istom vremenu. Analogija sa književnošću je neupitna. Suština književnosti je izražena u njenoj sposobnosti da nas drži na pola puta, između ovdje i drugdje, u nekom neodređenom između. Tu mogućnost književni tekstovi ostvaruju upravo u igri s vremenskim i prostornim dimenzijama, izraženu kroz različite žanrovske, poetske ili pak kulturološka karakteristike.				
SDG (cilj održivog	Kvalitetno obrazovanje i inkluzija				

razvoja)	
Ishodi učenja	Koristeći se znanjem u oblasti prostora i vremena, i vještinama stečenim tokom nastave iz ovog kolegija, moći osmisliti, argumentovano prezentirati i realizirati kompleksni sadržaj iz ovih oblasti.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Uvod. Fenomenologija vremena. Jedinstvo vremena i prostora. Biološko, kosmološko i psihološko vrijeme.
2.	Statička teorija vremena. Teorija relativnosti. Putovanje kroz vrijeme i književnost.
3.	Semiotika prostora.
4.	Koncepcije prostora i mjesta u književnosti - kognitivna teorija. Pojam „stvarnosti“: od nauke i filozofije do pojavnog svijeta i književnosti. Odnos stvarnosti i fikcije.
5.	Augustinova fenomenologija vremena
6.	Hajdegerov pojam unutarvremenosti i Bergsonova koncepcija istovremenosti. Umjetnost i vrijeme
7.	Hronotop i njegovi oblici u književnosti. Oblici hronotopa i žanrovska problematika književnosti: ep – drama – roman i lirska pjesma.
8.	Polusemestralni ispit
9.	Tipovi vremena u književnosti u odnosu na opozicije fabula/siže; priča/narativni diskurs. Vrijeme pripovijedanja. Ispripovijedano vrijeme. Vrijeme života.
10.	Vrijeme i prostor u romanu. Roman realizma i kauzalnost. Flober. Hronotop u romanu *Medam Bovari.* Kružno vrijeme. Prostor svakodnevnice. Prostorni simboli. Oblici hronotopa u romanu realizma.
11.	Dostojevski: *Idiot*
12.	Oblici hronotopa u romanu modernizma
13.	Romani F. Kafke – poetika slučaja.
14.	M. Proust: književnost i pamćenje
15.	Oblici hronotopa u romanu postmodernizma Umberto Eco: Ostrvo dana pređašnjeg

16.	Oblici hronotopa u dramama Joneska i Beketa
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanje i vježbe.
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: **R. br.** | **Elementi praćenja** | **Broj bodova** | **Učešće u ocjeni (%)** 1. | prisustvo i aktivnost u nastavi | 10 | Max 10% 2. | polusemestralni pismeni ispit | 30 | Max 30% 3. | završni pismeni ispit | 30 | Max 40% 4. | Seminarski rad | 10 | Max 10% 5. | Usmeni ispit | 20 | Max 20 % | | | | | | | | Ukupno: _____bodova | 100% Napomena: Preduslov za izlazak na usmeni dio ispita i minimalnu ocjenu šest (55-64) (E) su položeni pismeni dijelovi ispita.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova. **Napomena:** Usmeni dio ispita imaju pravo polagati studenti koji su položili pismeni dio ispita. Ocjena se izvodi zbrajanjem svih bodova osvojenih tokom semestra. Svaki element ima propisani minimum bodova koji moraju biti osvojeni kako bi se ti bodovi uzeli u obzir.
Literatura	Obavezna: • Bachelard, G.: *Poetika prostora*. Beograd: Kultura, 1969. • Pobrić, Edin: *Vrijeme u romanu: od realizma do postmoderne.* Sarajevo: BH Most, 2006. • Hawking, Stephen William: *Kratka povijest vremena*. Zagreb: Izvori, 1997. • Riccoeur Paul: *Vrijeme i priča*. Novi Sad: IK „Zoran Stojanović“, 1993. • Augustin: *Ispovijedi: knjiga 11.* Beograd: Jasen, 2009. • Bahtin, Mihail: *O romanu*. Beograd: Nolit, 1989.

	• Bahtin, Mihail: *Problemi poetike Dostojevskog*. Beograd: Nolit, 1967. Bal, Mieke: *Naratologija: teorija priče i pripovedanja*. Beograd: Narodna knjiga-Alfa, 2000.
	Dopunska: • Bergson, Henri: *Ogled o neposrednim činjenicama svesti.* Beograd: NIP "Mladost", 1978. • Borges: *Porijeklo vječnosti* • Durand, G.: *Antropološke strukture imaginarnog*. Zagreb: August Cesarec, 1991. • Eco, Umberto: *Razgovori o kraju vremena*. Beograd: Narodna knjiga-Alfa, 2001. • Eco, Umberto: *Šest šetnji pripovjednim šumama*. Zagreb: Algoritam, 2005. • Greene, Brian: *Prostor, vrijeme i zašto su stvari kakve jesu.* Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, 2006. • Heidegger, Martin: *Kraj filozofije i zadaća mišljenja*. Zagreb: Naprijed: "Brkić i sin",1996. • Kulenović, Tvrtko: *Lektira III*: (ogledi i prikazi). Sarajevo: Svjetlost, 1984. • Lotman, Mihajlovič Jurij: *Struktura umjetničkog teksta*. Beograd: Nolit, 1976. • Pobrić, Edin: *Univerzum simpatije.* Sarajevo: Connectum, 2011. • Supek, Ivan*: Princip kauzalnosti*. Beograd: Kultura, 1960.
Napomene	